

форма" (1896), и компониралъ сонати за разни инструменти, и църковна музика.

Хайлс, Джонъ — Hiles, John — английски органистъ и компонистъ, род. 1810 въ Шрусбъри, умр. 4 февр. 1882 въ Лондонъ, органистъ въ разни английски градове (и Лондонъ), компониралъ клавирни творби и пѣсни, и писалъ катехизиси на: клавирното свирене, на органа, на генералбаса, на хоровото пѣние, — както и единъ „Речникъ на музикалнитъ термини“ (1871).

Хайлс, Хенри — Hiles, Henry — английски компонистъ и теоретикъ — братъ на горния, род. 31 дек. 1826 въ Шрусбъри, умр. 20 окт. 1904 въ Уортингъ при Лондонъ, ученикъ на брата си, органистъ, бакалавръ и d-g mus. отъ Оксфордския университетъ, отъ 1880 — преподавателъ по хармония въ Owen college, компониралъ: две оратории — „Давидъ“ и „Патриархътъ“, нѣколко кантати, една организова сюита, антеми, псалми и др. Отъ теоретичнитъ му трудове — заслужаватъ отбелязване: „Музикална граматика“ — 2-тома (1879), „Хармония, хоралъ или контрапунктъ“ (1894), „Частично писане или модеренъ контрапунктъ“ (1889), „Хармония или контрапунктъ“ (1889).

Хайдучка игра — народенъ български танцъ — въ 11_{16} тактъ —

(тройка между две четворки, образуващи една красива симетрия). Х-та и. се танцува предимно отъ шопитъ въ Софийско.

Хайднъ, Йозефъ — Haydn, Joseph — единъ отъ тримата велики майстори на музикалната класика, род. 1732 въ Рорау на р. Лайтна — като синъ на обикновенъ занаятчия, умр. 6 май 1806 въ Виена; изявилъ отъ ранно детство единъ прекрасенъ сопрановъ гласъ, малкиятъ Йозефъ, на 8 годишна възраст, постъпва въ хорътъ на Виенския Домъ Св. Стефанъ. Тукъ той участвува, като хористъ и солистъ, въ хора на църквата, и учи пиано, повече самъ — безъ да има една система и ръководителъ — въ истинската смисълъ на думата. Когато настъпва периода на преминаването на гласа отъ детски въ мжж-

ки — станалъ, поради това, малко полезенъ на хора, той бива най-жестоко изгоненъ отъ канторството, и замѣненъ, като солистъ, съ неговия братъ Михаилъ. Настъпватъ дни на тежка неволя и черни грижи за насъщия. Съ аранжименти и съ уроци той започва да изкарва прехраната си, като същевременно се е занимавалъ усърдно съ изучаване на пиано и теория. Следъ първитъ опити въ композицията, направени въ кантората — къмъ двадесетата си година Хайднъ написва една опера — „Новиятъ кривъ дяволъ“, която направя името му известно на по-широкъ кръгъ, но която скоро, — поради силно подигравателния ѝ характеръ, бива снета отъ сцената. Познанието съ единъ голѣмъ любителъ на музиката, нѣкой си Фьорнбергъ, дава на Х. възможностъ да свири въ неговия кварталъ — нѣщо, което го насочва къмъ една отъ най-важнитъ области на неговата творческа дейностъ — струнния кварталъ, на който той, по-късно, става такъвъ голѣмъ майсторъ. По застъпничеството на Фьорнбергъ, Х. бива назначенъ 1759 г. за капелмайсторъ на графъ Лукавекъ въ Морцинъ, и въ същата година той пише първата своя оркестрова симфония. Следъ разтурянето капелата на Лукавекъ, частieto му се още повече усмихва, и той бива назначенъ за втори капелмайсторъ на князь Паулъ Естерхази въ Айзенщадтъ, а следъ смъртта на първия капелмайсторъ — Грегоръ Йозефъ Вернеръ, той заема мѣстото на първи капелмайсторъ, макаръ и по-рано още да е изпълнявалъ тази длъжностъ. Следъ смъртта на князь Паулъ, неговиятъ замѣстникъ — Николай — единъ голѣмъ любителъ на музиката, и възторженъ поклонникъ на изкуството, избобъ — поставя Х. въ блѣскави условия за практическа, а — успоредно съ това, и за творческа дейностъ. Той построява специаленъ театъръ въ парка на двореца си, и събира една голѣма труппа отъ драматически и оперни артисти. Закупява такава дейностъ, че само въ една година биватъ дадени 180 драматически и 47 оперни представления. За тази труппа Х. пише една редица опери, а за ор-